

30 Cdo 214/2000

ČESKÁ REPUBLIKA ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Pavlíka a soudců JUDr. Františka Duchoně a JUDr. Karla Podolky, v právní věci žalobce K. D., zastoupeného advokátem, proti žalovaným 1/ obchodní společnosti V. - L. - P., a 2/ J. H., oběma zastoupeným advokátem., o ochranu osobnosti, vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp.zn. 19 C 7/97, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 24. června 1999, č.j. 1 Co 57/99-182, takto:

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. června 1999, č.j. 1 Co 57/99 - 182, se z r u š u j e a věc se vrací uvedenému soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 24. června 1999, č.j. 1 Co 57/99- 182, změnil rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 16. listopadu 1998, č.j. 19 C 7/97 - 159 tak, že zamítl žalobu, aby žalovaná obchodní společnost (tehdy V. V., s.r.o.) do patnácti dnů od právní moci rozsudku uveřejnila na poslední straně P. d. text ve znění: " Omlouváme se K. D. za nepravdivé výroky a to: ...je tam pár lidí, o kterých si myslím, že by mohli být tak na prokurátora, jako je D., to mám pocit že to jsou opravdoví gauneři", kterými jsme ho v článku "Bylo nutné makroekonomickým bagrem likvidovat lidskou slušnost ?", otištěném v P. d. dne 15. března 1996 na straně 17 nepravdivě obvinili a zasáhli tak neoprávněně do práva na čest. V. V. a J. H.", a aby žalovaný J. H. uveřejnění tohoto textu strpěl. Vrchní soud též rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud v odůvodnění svého rozhodnutí především uvedl, že soud prvního stupně správně zjistil skutkový stav věci, avšak rozhodl nesprávně. Napadené výroky (které obsahuje zmíněný článek) jsou autentickými výroky druhého žalovaného, které první žalovaný v nezměněné podobě uveřejnil. Odpovědnost prvního žalovaného za uveřejnění napadených výroků je třeba posuzovat z hlediska odpovědnosti za uveřejnění tzv. převzatých tvrzení. Odvolací soud mimo jiné připomněl, že sice lze dovodit odpovědnost vydavatele i za převzatá tvrzení, avšak s odkazem na článek 17 Listiny základních práv a svobod deklarující právo na informace, je nezbytné převzatá tvrzení rozlišovat na kategorii tvrzení převzatých od zpravodajských agentur, apod. a kategorii ve formě referátů o projevech státních a společenských činitelů, o jednání kolektivních činitelů apod. V této druhé kategorii převzatých tvrzení je úkolem informačních prostředků, aby veřejnosti sdělili přesně, co bylo řečeno, o čem bylo jednáno, co se odehrálo. Druhý žalovaný je pak osobou, kterou je třeba chápat jako společenského činitele v oblasti kultury i politiky. Pokud tedy první žalovaný přesně reprodukoval výroky druhého žalovaného a veřejnost o nich informoval, plnil tak svou povinnost a nemůže za ně nést odpovědnost. Proto také nelze ve vztahu k prvnímu žalovanému přezkoumávat pravdivost napadených výroků. Rozsudek Vrchního soudu v Praze nabyl právní moci dne 20. září 1999. Proti tomuto rozsudku Vrchního soudu v Praze podal žalobce dne 14. října 1999 včasné dovolání. Odvolacímu soudu v něm vytýká, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d/ občanského soudního řádu - dále jen "o.s.ř."). Dovolatel připomíná, že se domáhá ochrany své cti vyplývající z práva na ochranu osobnosti, zakotveného v článku 10 Listiny základních práv a svobod a v § 11 násl. občanském zákoníku (dále jen "o.z."). Ochrana cti v rámci práva na ochranu osobnosti je právem absolutním, které se uplatňuje vůči každému. Oba žalovaní - druhý žalovaný jako autor a první žalovaný tím, že tyto výroky šířil v hromadném sdělovacím prostředku - jsou způsobilí zasáhnout do žalobcova práva na ochranu osobnosti, pokud jsou dané výroky protiprávní. Dovolatel především odmítá

argumentaci odkazující na článek 17 Listiny základních práv a svobod zakotvující právo na informace, jako na právní důvod, který by měl liberovat prvního žalovaného z jeho odpovědnosti za neoprávněný zásah do práva na ochranu osobnosti. Nadto vydavatelé novin nepožívají v úpravě obsažené v občanském zákoníku v souvislosti s ochranou cti a osobnosti žádné privilegované postavení a nespědí jim žádná výjimka, že by svým zpravodajstvím mohli zasahovat do práva na čest třetích osob. Naopak vzhledem k závažnosti následků, který může vyvolat eventuální neoprávněný zásah do cti třetí osoby, leží na vydavatelích novin (atp.) větší břímě odpovědnosti za to, jaké informace v médiích šíří. Argumentace odvolacího soudu podle dovolatele zcela pomíjí otázku přiměřené a vyvážené analýzy zájmů na poskytování informací na jedné straně a ochraně osobnosti na straně druhé. Přitom i tzv. osoby veřejného zájmu požívají v rozsahu přiměřeně sníženém právo na ochranu své osobnosti a cti, které musí média, která se o známé osobnosti zajímají, respektovat. Stěžejní otázkou přitom zůstává, zda předmětné výroky jsou ve své povaze neoprávněným zásahem do práva na ochranu cti a osobnosti žalobce. Tyto výroky jsou hodnotícími úsudky, které, pokud mají být přípustné, musí být věcné, konkrétní, přiměřené co do obsahu a formy a celkově nevybočující z mezí nutných k informování veřejnosti při respektování pravidel slušného chování. Sporem dotčený výrok pak nespĺňuje ani jedno z dílčích kritérií přípustnosti hodnotícího úsudku, a proto nemůže být shledán přípustným. Výrok je nadto obecný a nekonkrétní a nerozvádí žádná fakta či důkazy pro v něm uvedená tvrzení.

Žalovaní se k podanému dovolání vyjádřili podáním ze dne 28. února 2000, v němž po rozboru dovolatelem uváděných argumentů navrhli zamítnutí tohoto dovolání s tím, že napadené rozhodnutí považují za správné. Dále žalovaní upozornili na změny v zápisu u příslušného obchodního rejstříku týkající se prvního žalovaného.

S přihlédnutím k části dvanácté, Hlavě první, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým byl novelizován mimo jiné též občanský soudní řád, Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací věc projednal a rozhodl podle dosavadních právních předpisů (v tomto rozhodnutí je proto dále aplikován o.s.ř. ve znění před novelou provedenou zákonem č. 30/2000 Sb.). V případě složení senátu dovolacího soudu bylo uváženo ustanovení § 27 zákona č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích ve znění novely provedené zmíněným zákonem č. 30/2000 Sb. s přihlédnutím k části dvanácté, hlavě třetí téhož zákona.

Dovolací soud za popsání stavu uvážil, že dovolání v označené věci bylo podáno oprávněnou osobou - účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem podle ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř., stalo se tak ve lhůtě stanovené ustanovením § 240 odst. 1 o.s.ř., je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241 odst. 2 o.s.ř., opírá se o možný případ přípustnosti dovolání podle § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř. a vychází z dovolacího důvodu podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. Dovolací soud pak přezkoumal napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 o.s.ř. a dospěl k závěru, že dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu nelze považovat za správné (§ 243b odst. 1 o.s.ř.). Podané dovolání žalobce je tedy ve své podstatě důvodné, byť dovolací soud nemůže neprojevit jisté podivení nad užitím některých formulačních nástrojů v dovolání (expozice řady vykřičníků a otazníků apod.), resp. soud zlehčujících formulací (např. konstatováním dovolatele, že "odpověď v duchu argumentace odvolacího soudu vede k absurdním a komickým závěrům"). S ohledem na znění ustanovení § 242 o.s.ř. je třeba uvést, že právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu rozsahem dovolacího návrhu. Dovolací soud je přitom vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. Podle druhého odstavce zmíněného ustanovení však dovolací soud přihlédne též k (případným) vadám uvedeným v ustanovení § 237 o.s.ř., resp. v případech, kdy je jinak dovolání proti napadenému rozhodnutí přípustné, též k vadám řízení které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, pokud tyto vady nebyly uplatněny v dovolání. Dovolatel však ve svém dovolání žádný z případů, na něž dopadá ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. neuvádí a ani z obsahu spisu se žádné takové pochybení nepodává. Totéž lze říci o výskytu případné jiné vady, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Jak již bylo uvedeno, dovolatel uplatňuje dovolací důvod ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm.

d) o.s.ř. Tento dovolací důvod předpokládá, že rozhodnutí odvolacího soudu je poznamenáno nesprávným právním posouzením. Jde tedy o omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O takový případ jde tehdy, pokud soud buď použije jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo jestliže sice aplikoval správný právní předpis, avšak nesprávně jej vyložil. Přitom nesprávné právní posouzení věci může být způsobitelným dovolacím důvodem jen tehdy, bylo-li rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.

Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy (§ 11 o.z.). Podle ustanovení § 13 odst. 1 o.z. má fyzická osoba v případě zásahu do jejích osobnostních práv možnost domáhat se mimo jiné přiměřeného (morálního) zadostiučinění. Jak již bylo naznačeno, podstata úvah odvolacího soudu při rozhodování této věci spočívala v názoru, že sice lze dovést odpovědnost vydavatele i za převzatá tvrzení. Současně však mimo jiné dovedl, že druhý žalovaný je osobou, kterou je třeba chápat jako společenského činitele v oblasti kultury i politiky, takže v případě, že první žalovaný přesně reprodukoval výroky druhého žalovaného a veřejnost o nich informoval, plnil svou povinnost vyplývající z článku 17 Listiny základních práv a svobod, a nemůže proto za ně nést odpovědnost. Popsané závěry odvolacího soudu však podle názoru dovolacího soudu pomíjejí jeden závažný fakt, který vyplývá již z vlastní žaloby, v níž se zásah proti osobnostní sféře žalobce spojuje s výroky druhého žalovaného ve vztahu k žalobci, které byly obsaženy v interview, uveřejněném dne 15. března 1996 v P. d. Zde odvolací soud bez dalšího dovozuje, že tím, že první žalovaný tento rozhovor uveřejnil ve svém deníku, plnil tím svoji povinnost informovat veřejnost (v tomto případě o názorech druhého žalovaného). Je však třeba uvážit (což odvolací soud zřejmě opomněl), že interview jako forma rozhovoru mezi dvěma nebo více osobami zaměřený na získání informací, argumentů a názorů a určený k publikaci, se liší od běžného rozhovoru tím, že v zájmu publicistického záměru vydavatele vedením tohoto rozhovoru tazatelem, jsou cíleně kladeny otázky vyplývající z tématu, ze záměru a z konkrétní situace. Nelze proto mít zato, že bez dalšího v takových případech jde pouze (v rámci plnění povinnosti veřejnost informovat) o reprodukci tvrzení určité osoby, ale je nutno současně přihlížet i k faktu publicistické součinnosti vydavatele (resp. jeho pracovníků či spolupracovníků apod. na interview) a tím i jeho podílu na obsahu a vyznění rozhovoru, resp. vlivu na to, zda interview bude uveřejněn. Dovolací soud má proto zato, že v případě, že publikovaný rozhovor ve formě interview je způsobitelný zasáhnout do osobnostní sféry fyzické osoby, nelze bez dalšího uzavřít, že jestliže vydavatel přesně reprodukoval výroky osoby, s níž byl rozhovor uskutečněn, plní tak jen svou povinnost informovat veřejnost a nemůže za ně nést odpovědnost. Tak to učinil odvolací soud, který pak se z tohoto důvodu již nezabýval otázkou, zda sporem dotčené výroky byly oprávněné a přiměřené. Z vyložených důvodů je proto patrné, že z hlediska dovolatelem uplatněného důvodu dovolání, nelze dovoláním napadené rozhodnutí ve věci samé Vrchního soudu v Praze pokládat za správné (§ 243b odst. 1 o.s.ř.). Proto Nejvyšší soud České republiky z uvedeného důvodu a aniž nařídil jednání (243a odst. 1 o.s.ř.) napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc uvedenému soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta první o.s.ř.).

Proti tomuto rozsudku není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 7. února 2001

JUDr. Pavel Pavlík, v. r.

předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Helena Lovíšková